

Nr 322.

Av herr **Norman**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående folk- och småskoleseminariernas organisation m. m.*

Frågan om lärarkompetensen vid småskoleseminarierna har av olika anledningar aktualiserats under de senare åren. Redan 1930 erinrade skolöverstyrelsen i sitt utlåtande över 1928 års lönekommittés betänkande om svårigheterna att med gällande lönebestämmelser för ämneslärartjänsterna erhålla sökande med önskvärda teoretiska och pedagogiska kvalifikationer, och i sitt utlåtande 1931 över 1929 års seminariesakkunnigas betänkande hävdade överstyrelsen behovet av en skärpning av dessa lärares kompetens. Spörsmålet togs ej upp till realbehandling vid 1932 års riksdag i samband med frågan om omorganisationen av småskoleseminarierna, men de nya sakkunniga, som tillsattes detta år, ha funnit det vara av vikt, att frågan vinner en tillfredsställande lösning i samband med nu föreliggande reformförslag.

Gällande stadga för småskoleseminarier föreskriver som fordran för anställning som ordinarie ämneslärare bl. a. att ha med goda vitsord avlagt folkskollärarexamen eller förvärvat annan teoretisk och praktisk utbildning för lärarkallet av minst häremot svarande omfattning ävensom att ha blivit i föreskriven ordning av skolöverstyrelsen förklarad behörig och lämplig till den sökta tjänsten. Denna behörighetsgrund är enligt de sakkunniga obestridligen för låg både i förhållande till skolunderbyggnaden hos eleverna och med hänsyn till de uppgifter, som föreslås komma att åvila ämneslärarna. Den föreslagna höjningen av inträdesfordringarna, som även departementschefen anser välgrundad, ger ökad styrka åt de pedagogiska skälen för en skärpning av den formella kompetensen hos seminarielärarna. De sakkunniga föreslå att ämneslärarkompetensen höjes till att motsvara åtminstone den som fordras för anställning som adjunkt vid allmänt läroverk. Särskilt avseende bör härvid fästas vid lärdomsförtjänster i pedagogik samt hänsyn tagas till sådana förtjänster, som ådagalägga sökandens lämplighet som lärare vid lärarutbildningsanstalt, varjämte avseende synes böra fästas vid avlagd folkskollärarexamen i förening med väl vitsordad verksamhet i folkundervisningens tjänst. I anslutning till dessa synpunkter hålla de sakkunniga före, att personer, som avlagt filosofie magisterexamen och därjämte folkskollärarexamen, böra i nu förevarande avseende jämföras med dem, som inneha kompetens för adjunktsbefattning vid allmänt läroverk. De sakkunniga anse därjämte, att skolöverstyrelsen fortfarande skall förklara vederbörande sökande behörig och lämplig till den sökta tjänsten.

Skolöverstyrelsen ansluter sig till dessa förslag, men departementschefen förklarar i den kungl. propositionen att han ej ansett sig böra ingå på ett bedömande av de föreslagna behörighetsvillkoren, då spörsmålet enligt hans mening tarvar en mera ingående utredning.

Frågans pedagogiska vikt och dess intima samband med det inre organisationsspörsmålet beträffande småskoleseminarierna tala dock starkt för att den löses i nu föreliggande sammanhang. De sakkunnigas skäl härför synas bärande liksom motiveringen för deras förslag. Den ekonomiska utredningen föreligger också. Kostnadsökningen å avlöningsstaten synes ej vara av sådan storleksordning att bibehållandet av nu gällande behörighetsvillkor av denna grund är motiverad.

Spörsmålet har även ett nära sammanhang med den föreslagna 2-åriga linjen för utbildning av småskollärarinnor till folkskollärarinnor. Med bibehållande av samma lärarkategorier som för närvarande vid småskoleseminarierna synes det högst tvivelaktigt om eleverna vid inträdet i den 2-åriga linjen kunnat förvärva det kunskapsmått i teoretiska ämnen, som genom de fortsatta studierna kan leda fram till en med den 4-åriga linjen fullt likvärdig utbildning utan en fysiskt och psykiskt nedbrytande forcering av studiearbetet. Den förberedande kortvariga kursen, som är avsedd att vara ett led i organisationen, kan näppeligen eliminera dessa farhågor.

I detta sammanhang gör sig även ett par andra önskemål gällande, för vilka starka skäl tala, nämligen beträffande inträdesfordringarna och undervisningsplanen. Skolöverstyrelsen anser, att principiell likställighet bör upprätthållas i fråga om inträdesfordringarna vid det 4-åriga folkskole- och det 2-åriga småskoleseminariet. Majoriteten av kollegierna vid småskoleseminarierna understryker detta önskemål, vilket också med styrka hävdats av de intresserade lärarorganisationerna. Dessa senare framhålla även vikten av att minst ett främmande språk blir obligatoriskt läroämne vid småskoleseminarierna. Båda kraven äro motiverade av nödvändigheten att småskolestadiets lärare genom sin utbildning stå väl rustade för sin betydelsefulla uppgift. De vinna i styrka vid beaktande av utbildningens anknytning till den nämnda 2-åriga linjen vid folkskoleseminarium och vikten av likvärdig utbildning för samtliga den egentliga folkskolans lärare.

Med stöd av det anförda hemställer jag, att riksdagen vid beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 100 måtte dels uttala,

att behörighetsvillkoren för ämneslärare vid småskoleseminarium bestämmas enligt 1932 års seminariesakkunnigas förslag;

att principiell likställighet bör upprätthållas beträffande inträdesfordringarna vid det 4-åriga folkskoleseminariet och det 2-åriga småskoleseminariet;

att minst ett främmande språk blir obligatoriskt läroämne vid småskoleseminarium;

dels godkänna sådan ändring av i propositionen föreslagen avlöningsstat för småskoleseminarierna, som betingas av de skärpta behörighetsvillkoren.

Stockholm den 16 mars 1936.

David Norman.